

סמינר קרואטיה סלובניה 2023

חברי עמותה יקרים,

בתוכניות הסמינרים לשנת 2023 נוסף לחזק היכרותכם ולהעמיק ידיעותיכם על דרכי פעילותם של עובדי מדינה ברחבי העולם, אשר בדומה לנו, מתמודדים מול אתגריים משמעותיים. בסמינר זה נעמוד על תולדותיהן של קרואטיה וסלובניה ותלאות עמנו אשר סבל מרדיפות ושואה בשותפות הנאצים וקרואטים.

קרואטיה וסלובניה היו חלק מהפדרציה של יוגוסלביה כהגדרתה: "ארץ הסלאבים הדרומיים" אשר הייתה מורכבת משלוש ישויות פוליטיות שהתקיימו בדרום-מזרח אירופה ברציפות, אך באופן נפרד, לאורך רוב המאה ה-20 (1918–2003). בסמינר זה, נלמד על ישויות פוליטיות בעלות תרבות אחים סלביים, אשר התפרקו ב-1991 אחרי מלחמת עקובה מדם ואכזרית אשר מוטטה משפחות של נישואי תערובת בין כולן. הם נזקקו למעורבות בינלאומית ליצירת מהלך פוליטי המאפשר להם כיום להתקיים זה לצד זה ובצער על עמוק על חורבנה של יוגוסלביה, אשר היתה המעצמה הצבאית הרביעית באירופה.

לאחר התמוטטות האימפריה האוסטרו-הונגרית בסוף מלחמת העולם הראשונה, שלושה עמים סלאביים במערב הבלקן, הסרבים, הקרואטים והסלובנים, התאחדו על מנת ליצור ממלכה עצמאית מאוחדת בשם "ממלכת הסרבים, הקרואטים והסלובנים", שכונתה, החל משנת 1929 "יוגוסלביה". אחרי מלחמת העולם השנייה, מ-29 בנובמבר 1945, קיבלה המדינה מבנה מדיני של פדרציה שהורכבה משש רפובליקות: סרביה, קרואטיה, סלובניה, בוסניה-הרצגובינה, מונטנגרו ומקדוניה. האזורים קוסובו ווויבודינה היו חלק אינטגרלי מסרביה והפכו מאוחר יותר לאזורים אוטונומיים במסגרת סרביה, ותוך שותפות בהנהגת יוגוסלביה.

עם התערורות הקבוצות האתניות - ב-25 ביוני 1991 הכריזו הרפובליקות קרואטיה וסלובניה על עצמאותן מיוגוסלביה. בעקבותיהן פרשה גם מקדוניה והכריזה על עצמאותה ב-8 בספטמבר 1991. נוכח המצב שנוצר, נאלצה מאוחר יותר גם בוסניה-הרצגובינה, שהודות להרכבה הרב-אתני הייתה עד אז הרפובליקה הכי "יוגוסלבית" בפדרציה, לפרוש אף היא ולהכריז על עצמאותה ב-5 באפריל 1992, וזאת בהשפעת חוגים מוסלמיים וקרואטיים. העם הסרבי, הפרבוסלבי בדתו, מצא עצמו במצב מיוחד, כשחלק גדול ממנו, שהתפזר במהלך מאות שנים (כולל בעת השלטון העות'מאני והאוסטרי) בשטחי יוגוסלביה, נותר תחת שלטונם של הלאומים-אחים האחרים (כדוגמת קרואטיה, סלובניה ובוסניה) בני הדת הקתולית או המוסלמית.

גם מצבן של משפחות רבות שנוצרו מנישואים מעורבים בין סרבים, קרואטים ובוסנים מוסלמים הפך לרגיש. היות שיוגוסלביה דיכאה את הלאומנות ושמה דגש על הלאום ה"יוגוסלבי", והיות שהמדינה נשלטה מבלגרד, בירת סרביה, והעם הסרבי היה במרכז הכוח, במיוחד בצבא, עברו סרבים רבים לחיות ברפובליקות השכנות, גם בשנות השלטון הקומוניסטי.

ביוני 1991 הכריזה קרואטיה על עצמאותה (גם שכנתה הצפונית סלובניה הכריזה על עצמאותה באותה שנה). בעקבות זאת פרצה מלחמה בין הקרואטים לסרבים. צבא יוגוסלביה, שבו היה רוב סרבי, תמך בסרבים. הסרבים כבשו במסגרת זו כ-30% משטחי קרואטיה. בשנת 1995, במהלך המלחמה בין סרביה לבוסניה, פתחו הקרואטים במלחמה נגד המובלעת הסרבית במרכז קרואטיה. הקרואטים ניצחו במערכה זו, אף על פי שנשמעה ביקורת בעולם לגבי האופן בו הלחימה בוצעה ויש שטענו שמטרתה הייתה טיהור אתני של קרואטיה מסרבים. לאחר סיום הלחימה הפכה לאחת המדינות היציבות בבלקן (יחד עם סלובניה).

ב-2009 הצטרפה קרואטיה לברית נאט"ו, ב-2013 הפכה למדינה ה-28 באיחוד האירופי, וב-2023 הצטרפה לאמנת שנגן ולגוש האירו והחליפה את מטבעה הרשמי קונה באירו. בשנת 2004 הצטרפה סלובניה לברית נאט"ו ולאיחוד האירופי.

היהודים - במהלך מלחמת העולם השנייה הקימו הכובשים הנאצים בקרואטיה ממשלת בובות של תנועת האוסטאשה בהנהגת הפשיסט הקרואטי אנטה פאבליץ' וזו השמידה מאות אלפי יהודים, צוענים וסרבים. הקרואטים תחת ממשלתו של פאבליץ' היו משתפי-הפעולה היחידים של הנאצים שהקימו מחנות-ריכוז של-ממש בעצמם, ותפעלו אותם באופן אכזרי אף יותר מהנאצים. הגדול באלו היה מחנה יאסנובאץ. בתום המלחמה הפכה קרואטיה לרפובליקה במסגרת יוגוסלביה.

עובד מדינה יקר, הביקור בקרואטיה וסלובניה יעניק לנו מימד היסטורי מיוחד, במהלכו נלמד על התפרקותן של ישויות פוליטיות. עניינך והעשרתך בהכרת תולדות עמנו ומפגש עם עמיתים בתרבויות עולם שונות ומגוונות מנחים אותנו במבנה התוכניות הקיימות עבורך ובהישג ידך. אנו עושים למענך בהערכה ובהוקרה לתרומתך בשירות הציבורי בישראל.

בברכת הדרך ובהצלחה
העמותה לקידום מודעות חברתית



תוכנית הסמינר

יום 1. תל אביב – לובליאנה – זאגרב – טקס לזכר השואה ביוגוסלביה

ניפגש בנתב"ג ונטוס ללובליאנה. לאחר הנחיתה נצא לעבר העיר זאגרב. נטייל ברחובות העיר העתיקה, נעבור דרך שער העיר, מחלקה הגבוה אל המרכז החדש יחסית. נראה את כנסיית מרכוס הקדוש, בה ציורים מימי הביניים, קמפוס האוניברסיטה ובניין האופרה. נערוך סיור מודרך במקום נראה את בניי הממשל של קרואטיה.

לאחר מכן נרד בדרך המיוחדת למרכז העיר השוקקת נבקר בשוק המפורסם של העיר ונצעד במדרחוב העיר שהינו כמוזיאון פתוח. במסגרת הסיור בעיר ניתן דגש על הקהילה היהודית של מעל 10000 תושבים שהתגוררה בעיר עד שנת 1941. נראה את בית הספר העתיק היהודי (המבנה קיים עד היום) על שמו של יצחק קון (כהן) ונספר את סיפורו המרתק.

נמשיך לבניין ה-JCC המרכז של הקהילה היהודית ונבקר בבית הכנסת ובמוזיאון היהודי. נגולל סיפורה של הקהילה שהורכבה מאשכנזים ספרדים ולטינים ונחשבת אחת העתיקות באירופה. נמשיך לאנדרטה לזכר בית הכנסת הגדול שהכיל 1500 מתפללים ונהרס על ידי הנאצים ועוזריהם. נערוך טכס מרגש ונקריא שיר שמנציח את הקהילה העתיקה כמו כן שנשלב במהלך הסיור את סיפורה של קרואטיה במהלך מלחמת העולם וגם במהלך מלחמת האזרחים ביוגוסלביה בשנות התישעים. סיפורה ההיסטורי של המדינה משולב בסיפורה של המדינה הגדולה שהתפרקה.

יום 2. שמורת פליטביצה

הבוקר נצא ליום סיור בשמורת האגמים פליטביצה, הכוללת 16 אגמים המחוברים ביניהם בעשרות מפלים. הביקור משלב הליכה בשבילים בין אשדים, אגמים וצמחייה עשירה. כמו כן נשוט באגם הדרווה. השמורה נחשבת כאחד המקומות היפים באירופה כמו כן עדן יצירה של הטבע. שלל צבעים של הצמחייה ושפע המים משאירים חותם של חוויה של פעם בחיינו.

יום 3. הריביירה הקרואטית

סדרי הממשל בקרואטיה והמימד ההיסטורי

לאחר ארוחת הבוקר נצא לעיירות לאורכו של הים האדריאטי עם הנוף של המפרצים לאורכו של החוף. נסייר באופטיה עיירה המפורסמת נבקר בגני וילה אנג'לינה ונמשיך בסיור לאורך החוף. משם נגיע לרייקה עיר הנמל הראשית של קרואטיה ומרכז מסחרי חשוב מימים עברו. נערוך סיור מהנמל המיוחד נחצה את הנהר לרובע "דלתה" ולא נחמיץ תצפית וסיור ממצודת "טרסט", המכונה גם המצודה הפרנקופונית השולטת על העיר.

נקבל במהלך הסיור סקירה על סדרי הממשל בקרואטיה ובסלובניה. במהלך הסיור, יועברו נתונים כלליים לגבי מוסדות השלטון בשתי המדינות ואתרים מרכזיים של יהדות אשר התקיימה שם. נדון במבנה מקום העבודה, מנגנוניו, תקינה וכדומה - סיור והעמקת ההכרות עם הנושא. ונקיים מפגש עם נציגי ממשל - מסקנות והשוואה - השירות הציבורי בישראל מול השירות הציבורי במרוקו, נלמד כיצד משפיע הממשל על השירות הציבורי ובמה הוא שונה מהשירות הציבורי בישראל.

יום 4. יום שבת (יום חופשי)

יום חופשי – ניתן לצאת ליום טיול – בתאום עם המדריך.

יום 5. קניון וינטגר – בלד

בשעת בוקר ניסע אל המפורסם באתריה של סלובניה, אגם בלד ועיירת הנופש שלגדותיו. את יומנו באזור נתחיל במסלול הליכה בשמורת וינטגר, לאורך נחל הזורם בתחתית קניון. משם נמשיך לתצפית ממצודת בלד המפורסמת, ממנה נשקף הנוף של האגם והאי שבליבו. במצודה נבקר במוזיאון ובו שרידים ארכיאולוגיים חשובים, ריהוט מקורי בן מאות שנים ותערוכת כלי נשק שונים. כמו כן נשלב תצפית על הוילה של טיטו שליטה של יוגוסלביה שנים רבות ונספר את סיפורו. נמשיך מאגם בלד לאגם בוהין, כלוא בעצם כאמבטיה צרה וארוכה בין רכס הרי הטריגלב ורכס הר הווגל, המשמש כאתר סקי בחורף וכאזור טיולים בקיץ.

יום 6. מערת הנטיפים פוסטוינה

לאחר ארוחת הבוקר נצא ליום לביקור באחת מפנינות החמד של סלובניה והעולם, מערת הנטיפים הגדולה פוסטוינה, אשר בחבל הקארסט. הביקור במערה משלב נסיעה ברכבת קרוניות וסיור רגלי באולמות גדולי מימדים, בהם נטיפים ועמודים מדהימים, אולם נטיפי ה"ספגטי" וה"וילונות" במגוון צבעים. לאחר הביקור נמשיך לעיר העתיקה והמיוחדת "שקופיה לוקה" נערוך סיור משער העיר עד למצודה האימתנית ונספר את סיפורה המרתק של סלובניה. יום מלא וגדוש!!!!

יום 7. לובליאנה

הבוקר נצא לסיור בבירת סלובניה - לובליאנה. העיר מיוחדת מאוד ויפיפיה. את סיורנו נתחיל מתצפית על הכנסייה הוורודה נמשיך לכיכר העירייה. נצפה במבנה המיוחד ובכיכר הפסלים ונספר את סיפורה העתיק. נמשיך לשוק האוכל והמזכרות המפורסם עם שלל ריחות טעמים ומתנות לכל דכפין. נמשיך לאורכה של הטיילת המקסימה הבנויה על שפתו של נהר הלובליאנצ'ה. לא נחמיץ את גשר העמודים סמלה הבלתי מוכתר של העיר. נבקר באזורי השלטון של סלובניה ונספר את סיפורה של סלובניה לעצמאות כולל חוזה בריוני שלמעשה מיושם עד היום והמדינה היא שנים רבות חלק מהאיחוד האירופי נספר את התפוררותה של המדינה הגדולה יוגוסלביה וההפרדות למדינות. נשלב במהלך הסיור תצפיות על בית האספה הלאומית מהבניינים היפים של העיר.

יום 8. לובליאנה - תל אביב

